

Cumhurbaşkanı'nın Anayasal Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Yürütme Yetkisi ve Görevi - Madde 5

Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

Cumhuriyet Meclisi'nin Toplantıları ve Çalışma Düzeni - Madde 81

- (1) Cumhuriyet Meclisi toplantıları, Meclisin kendi binasında yapılır.
- (2) Cumhuriyet Meclisi, milletvekili genel seçimi sonuçlarının Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonraki onuncu gün, saat 10.00'da kendiliğinden toplanır. Meclise, toplantıda hazır bulunan en yaşlı milletvekili başkanlık eder; en genç iki milletvekili de katiplik görevini yerine getirir. Bu toplantıda, milletvekilleri and içerler ve Başkanlık Divanı seçimlerine geçilir. Başkanlık Divanı seçimleri bu tarihten başlayarak en geç on gün içinde tamamlanır.
- (3) Cumhuriyet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk iş günü kendiliğinden toplanır ve olağan olarak Haziran ayı sonuna kadar çalışır.
- (4) Cumhuriyet Meclisi çalışmalarını kendi yaptığı İçtüzük kurallarına göre yürütür. İçtüzük kuralları, siyasi parti gruplarının Cumhuriyet Meclisinin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir. Siyasi parti grupları en az beş üyeden oluşur,
- (5) Cumhuriyet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Anayasada başka kural yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Olumlu ve olumsuz oyların eşitliği halinde, oya sunulan husus reddedilmiş sayılır. Ancak çekimserlik, olumlu veya olumsuz oylardan fazla olanın yönünde karar verilmesini peşin olarak kabul etmek anlamına gelir.
- (6) Cumhuriyet Meclisi, Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Bakanlar Kurulu veya en az on (10) milletvekilinin istemi üzerine olağanüstü toplantıya çağrılabilir.
- (7) Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmeler açıktır ve tutanak dergisinde tam olarak yayımlanır.
- (8) Cumhuriyet Meclisi, Genel Kurul kararı ile kapalı oturumlar yapabilir, Bu oturumlardaki görüşmelerin yayını, Cumhuriyet Meclisi Genel Kurul kararına bağlıdır.
- (9) Cumhuriyet Meclisindeki açık görüşmelerin, o oturumdaki Başkanlık Divanının önerisi üzerine Genel Kurulca başka bir karar alınmadıkça, her türlü vasıta ile yayını serbesttir.

Cumhuriyet Meclisi Seçimlerinin Yenilenmesi - Madde 88

(1) Cumhuriyet Meclisi, kendi seçiminin yenilenmesine, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verebilir. Çekimser ve geçersiz oylar sadece toplantı yetersayısına dahil olur; karar yetersayısı bakımından dikkate alınmaz.

(2) Cumhurbaşkanı, bu Anayasanın 106. maddesinin (2). fıkrası kurallarına uygun olarak, altmış günlük süre içinde cumhuriyet Meclisi çoğunluğuna dayalı bir Bakanlar Kurulunun atanmasına olanak bulunmaması halinde, Cumhuriyet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar verebilir.

(3) Bu Anayasanın 109. maddesi uyarınca, Bakanlar Kurulunun bir yıllık süre içinde, güven oyu alamama veya güvensizlik oylaması sonucu üç kez düşmüş veya düşürülmüş olması halinde, Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar verebilir.

(4) Cumhurbaşkanı, yukarıdaki (2). ve (3). fıkra kuralları uyarınca Cumhuriyet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermeden önce, gerekli gördüğü takdirde, halkoylamasına başvurabilir.

(5) Cumhurbaşkanı, seçimlerin yenilenmesini veya halkoylamasına başvurulmasını kararlaştırırken, Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Bakanlar Kurulu ve Cumhuriyet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi parti başkanlarının görüşlerini alır.

Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvetlerin Kullanılmasına İzin Verme - Madde 91

(1) Uluslararası hukukun meşru saydığı durumlarda savaş hali ilanına ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların veya nezaket kurallarının gerektirdiği durumlar dışında Silahlı Kuvvetlerin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunmasına izin verme yetkisi Cumhuriyet Meclisi'nindir.

(2) Ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve Cumhuriyet Meclisi'nin toplanamaması nedeniyle, silahlı kuvvet kullanılmasına derhal karar verilmesinin kaçınılmaz olması halinde, saldırının yapıldığı anda, silahlı kuvvet kullanılmasına karar vermeye Cumhurbaşkanı da yetkilidir. Cumhurbaşkanı bu kararını, derhal Cumhuriyet Meclisi'nin bilgisine sunar. Cumhuriyet Meclisi ilk fırsatta toplanarak bu konuda gerekli kararları alır.

Bütçenin Hazırlanması, Uygulanması, Görüşülmesi ve Kabulü - Madde 92

(1) Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları

yıllık bütçelerle yapılır.

- (2) Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin kurallar yasa ile düzenlenir.
- (3) Bütçe yasasına, bütçe ile ilgili kurallar dışında hiçbir kural konulamaz.
- (4) Bütçe tasarısı, Bakanlar Kurulunca mali yılbaşından en az iki ay önce Cumhuriyet Meclisine sunulur.
- (5) Bütçe Komitesi, en geç bir ay içinde, bütçe konusundaki çalışmalarını tamamlar.
- (6) Milletvekilleri, bütçe tasarısının Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında, giderleri artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.
- (7) Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisi tarafından kabul edilen bütçe yasasını on gün içinde Resmi Gazete'de yayımlar.

Yasaların Cumhurbaşkanınca Yayımlanması - Madde 94

- (1) Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisince kabul edilen yasaları on beş gün içinde Resmi Gazete'de yayımlar. Yayımlanmasını uygun bulmadığı yasaları bir daha görüşülmek üzere gerekçesi ile birlikte aynı süre içinde Cumhuriyet Meclisine geri gönderir.
- (2) Cumhuriyet Meclisi, geri gönderilen yasaları, değiştirerek veya aynen, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul ederse, yasa Cumhurbaşkanınca yayımlanır. Çekimser oylar karar yetersayısı bakımından dikkate alınmaz.
- (3) Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisince kabul edilen yasaları, yayımlanma süresi içinde, Bakanlar Kurulu'nun istemi üzerine halkoylamasına sunar. Halkoylamasında kabul edilen yasalar, kabul tarihinden başlayarak on gün içinde Resmi Gazete'de yayımlanır.
- (4) Cumhurbaşkanı, 146. maddedeki yetkisini, on beş günlük süre içinde kullanabilir. Bu takdirde, 146. madde kuralları uygulanır.

Kararların İlanı - Madde 95

(1) Cumhuriyet Meclisi'nin aşağıdaki konularda alacağı kararlar, kararın içeriğinde aksine kural yoksa, derhal yürürlüğe girer ve Cumhuriyet Meclisi Başkanınca on gün içinde Resmi Gazete'de ilan edilir:

- (a) Savaş ilanına ilişkin kararlar;
- (b) Bakanlar Kurulu'nu ve bakanları denetleme ve güvenoyu ile güvensizlik konularındaki kararlar;
- (c) Seçimlerin yenilenmesine veya ertelenmesine ilişkin kararlar;
- (ç) Milletvekilliğinin sona ermesine ilişkin kararlar;
- (d) Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin kararlar;
- (e) Meclis içi seçim sonuçları;

(f) Cumhurbaşkanı'nın, Başbakanın veya bakanların Yüce Divana sevki ile ilgili kararlar;

(g) Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetimine ilişkin kararlar;

(h) Olağanüstü durum ve sıkıyönetim kararları;

(ı) Kalkınma planlarının onaylanmasına ilişkin kararlar.

(2) Yukarıdaki (1). fıkra kapsamı dışında kalan genel nitelikli Meclis kararlarının ilanı, yasaların ilanı gibi işlem görür.

(3) Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü'nün uygulanmasına, Meclisin iç düzenine ve çalışmalarına ilişkin olup, Cumhuriyet Meclisi tarafından yayımlanmasına karar verilen kararlar, yukarıdaki (1). fıkra uyarınca Cumhuriyet Meclisi Başkanı tarafından yayımlanır.

(4) Yukarıdaki (1). fıkranın (ç), (d) ve (h) bendlerinde yer alan kararlar dışında kalan kararlara karşı mahkemeye başvurulamaz ve Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmaz.

Dördüncü Kısım - Yürütme | Birinci Bölüm - Cumhurbaşkanı Madde - 99

(1) Cumhurbaşkanı beş yıllık bir süre için seçilir. Cumhurbaşkanı adaylarının aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:

(a) Milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmak;

(b) Yüksek öğrenim yapmış olmak;

(c) Otuz beş yaşını doldurmuş bulunmak;

(ç) Türk ana ve babadan doğmuş olmak ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı olmak; ve

(d) En az beş yıldan beri daimi ikametgâhı Kıbrıs'ta bulunmuş olmak.

(2) Bir adayın Cumhurbaşkanı seçilebilmesi için, kullanılan geçerli oyların salt çoğunluğunu alması gerekir. Hiçbir aday salt çoğunluk sağlayamazsa, seçim yedi gün sonra en çok oy alan iki aday arasında yinelenir. Bu takdirde, en çok oy alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(3) Cumhurbaşkanı, resmi görevleri dışında hiçbir iş yapamaz; Devlet veya kamu kuruluşlarının herhangi bir yüklenme işini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kabul edemez.

(4) Cumhurbaşkanı'nın maaşı, temsil ve hayat pahalılığı ödeneği ve yollukları yasa ile düzenlenir.

Cumhurbaşkanının Andıçmesi - Madde 100

Cumhurbaşkanı, görevine başlarken Cumhuriyet Meclisi önünde aşağıdaki şekilde andiçer:

"Devletin varlığını ve bağımsızlığını, yurdun ve halkın bölünmez bütünlüğünü, halkın kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağıma; hukukun üstünlüğüne, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ve Atatürk ilkelerine bağlı kalacağıma; halkımın refah ve mutluluğu için çalışacağıma; her yurttaşın insan haklarından ve temel hak ve özgürlüklerden yararlanmasını ülküsünden ve Anayasa ve yasalara bağlılıktan ayrılmayacağıma; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini yüceltmek ve üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getirmek için bütün gücümle çalışacağıma; namusum ve şerefim üzerine andiçerim."

Cumhurbaşkanının Partisi ile İlişkisi - Madde 101

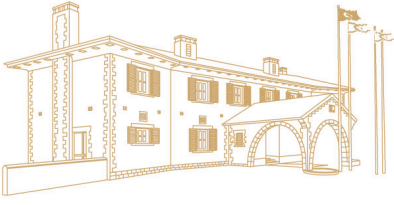
Cumhurbaşkanı partili ise, partisinin kararları ile bağlı değildir, bağımsız hareket eder. Cumhurbaşkanlığı ile parti başkanlığı aynı kişide birleşemez.

Cumhurbaşkanının Yetki ve Görevleri - Madde 102

- (1) Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Bu sıfatla, Devletin ve toplumun birliğini ve bütünlüğünü temsil eder.
- (2) Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Anayasasına saygıyı, kamu işlerinin kesintisiz ve düzenle yürütülmesini ve Devletin devamlılığını sağlar.
- (3) Cumhurbaşkanı, Cumhuriyet Meclisi adına Cumhuriyet Silahlı Kuvvetleri Başkomutanlığını temsil eder.
- (4) Cumhurbaşkanı, bu Anayasa ve yasalarla kendisine verilen diğer yetkileri kullanır ve görevlerini tarafsız olarak yerine getirir.

Cumhurbaşkanının Sorumsuzluğu ve Sorumluluğu - Madde 103

- (1) Cumhurbaşkanı, görevleri ile ilgili işlemlerinden sorumlu değildir. Cumhurbaşkanı ile birlikte imzalanan kararnamelerden, imzası bulunan başbakan ve ilgili bakanlar sorumludur.
- (2) Cumhuriyet Meclisi, Cumhurbaşkanı'nı vatan hainliğinden dolayı, üye tamsayısının en az üçte ikisinin (2/3) vereceği kararla suçlayabilir.
- (3) Cumhurbaşkanı Yüce Divan'da yargılanır. Yüce Divan'ın suçlamayı yerinde görmesi halinde Cumhurbaşkanlığı görevi sona erer; suçlu bulunmazsa, görevine yeniden döner.
- (4) Cumhuriyet Meclisi'nin suçlama kararı üzerine, Cumhurbaşkanı görevine devam edemez. Bu takdirde, 105. madde kuralları uygulanır.
- (5) Cumhurbaşkanı makamının manevi kişiliği tahrik edilemez.

Cumhurbaşkanlığının Boşalması - Madde 104

(1) Cumhurbaşkanlığı, ölüm veya geçici olanların dışında görev başında bulunamama halinde veya Yüksek Mahkeme Başkanlığına gönderilen yazılı istifa ile boşalır.

(2) Cumhurbaşkanı'nın sağlık nedeni ile görevini devamlı olarak yapamayacak bir duruma gelmesi halinde, Bakanlar Kurulu, durumu Yüksek Mahkeme Başkanlığı'na bildirir. Anayasa Mahkemesi olarak görev yapan Yüksek Mahkeme, Cumhurbaşkanı'nın görevini devamlı olarak yapamayacağına karar verirse, Cumhurbaşkanlığı boşalmış sayılır.

(3) Cumhurbaşkanlığı boşaldığında, boşalma tarihinden başlayarak kırk beş (45) günü geçmeyen bir süre içinde yapılacak seçimle Cumhurbaşkanlığı doldurulur.

Cumhurbaşkanlığına Vekillik Etme - Madde 105

(1) Cumhurbaşkanı'nın hastalık veya yurt dışına çıkma gibi nedenlerle geçici olarak görevinden ayrılması halinde, görevine dönüncüye kadar, herhangi bir nedenle Cumhurbaşkanlığının boşalması halinde de yenisi seçilinceye kadar, Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Cumhurbaşkanlığına vekillik eder.

(2) Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Cumhurbaşkanlığına vekillik ettiği süre içinde, bu Anayasa'nın 88. maddesinde sayılan yetkileri kullanamaz.

Bakanlar Kurulunun Oluşumu - Madde 106

(1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan oluşur. Başbakan, bu madde kuralları çerçevesinde, Cumhurbaşkanınca, milletvekilleri arasından görevlendirilir.

(2) Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nu kurma görevini, güvenoyu alabilecek bir grup başkanına veya milletvekiline verir. Bakanlar Kurulu'nu kurma görevi alan her milletvekili, bu görevini en geç on beş (15) gün içinde tamamlamak veya görevi geri vermekle yükümlüdür.

(3) Cumhurbaşkanı, yukarıdaki (2). fıkra kurallarına göre Başbakanı ve Başbakan'ın önerisi üzerine bakanları atar; Başbakanın istemi üzerine, bakanlardan herhangi birinin görevine son verir.

(4) Bakanlar, milletvekili olmayan kişiler arasından da atanabilir. Ancak bu gibi kişilerin milletvekili seçilme niteliklerine sahip olması gerekir.

(5) Başbakan ve bakan olan milletvekilleri, Cumhuriyet Meclisi üyeliğini kaybetmezler.

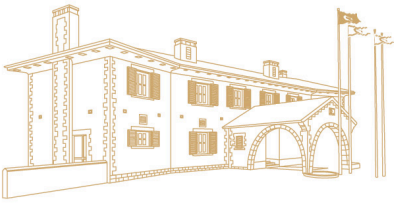
Bakanlar Kuruluna Cumhuriyet Meclisi dışından girmiş olan bakanlar yasama dokunulmazlığından aynen yararlanırlar, fakat Cumhuriyet Meclisinde oy kullanamazlar. (6) Yeni Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanınca atanıncaya kadar, mevcut Bakanlar Kurulu görevine devam eder.

Başbakanın Görev, Yetki ve Sorumluluğu - Madde 107

- (1) Başbakan, bakanlıklar arası işbirliğini, Bakanlar Kurulunun genel siyasetinin yürütülmesini ve yasaların uygulanmasını sağlar.
- (2) Başbakan, bakanların görevlerinin Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek, Bakanlar Kurulunun çalışma düzenini ve disiplinini sağlamak ve düzeltici önlemleri almakla yükümlüdür.
- (3) Başbakan, Bakanlar Kurulunun programından ve uygulanmasından veya önemli bir politika girişiminden, Cumhuriyet Meclisine karşı sorumludur.
- (4) Bakanlar Kurulu'na Başbakan başkanlık eder. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğü hallerde veya Başbakan'ın istemi üzerine Bakanlar Kuruluna başkanlık edebilir. Cumhurbaşkanı oy kullanamaz.
- (5) Başbakan, resmi görevleri dışında başka bir iş yapamaz; Devletin ve kamu kuruluşlarının herhangi bir yüklenme işini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kabul edemez. Başbakanın maaşı, temsil ve hayat pahalılığı ödeneği ve yollukları yasa ile düzenlenir.
- (6) Başbakan bu Anayasa ve yasalarla kendisine verilen diğer yetkileri kullanır ve görevleri yerine getirir.

Bakanlıkların Kurulması - Madde 108

- (1) Bakanlıklar, Anayasanın öngördüğü sayı ve ilkelere uygun olarak Başbakan'ın önerisi ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ile Resmi Gazete'de yayımlanacak bir kararname ile kurulur ve kaldırılır. Ancak böyle bir kararname, ilgili Başbakanın güvenoyu alması halinde yürürlüğe girer.
- (2) Bakanlık sayısı hiçbir halde onu aşamaz. Bakanlık merkez örgütünün kuruluşu ve hangi dairelerin ve hizmet birimlerinin hangi bakanlığa bağlanacağı, yasanın öngördüğü ilkelere uygun olarak çıkarılacak tüzükle düzenlenir.
- (3) Açık olan bakanlıklarla izinli veya özürlü olan bir bakana, diğer bir bakan geçici olarak vekillik eder. Ancak, bir bakan birden fazla bakana vekillik edemez.
- (4) Cumhuriyet Meclisi kararı ile Yüce Divana verilen bir bakan, bakanlıktan düşer. Başbakanın Yüce Divana verilmesi halinde Bakanlar Kurulu istifa etmiş sayılır.
- (5) Herhangi bir nedenle boşalan bakanlığa, en geç on gün içinde atama yapılır.

Bakanlar Kurulunun Göreve Başlaması ve Sorumluluğu - Madde 109

(1) Cumhurbaşkanınca atanan Bakanlar Kurulunun listesi, tam olarak, Cumhuriyet Meclisine sunulur. Cumhuriyet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağrılır. Bakanlar Kurulunun programı, atanma tarihinden başlayarak en geç bir hafta içinde, Başbakan veya bir bakan tarafından, Cumhuriyet Meclisinde okunur.

(2) Programın Cumhuriyet Meclisinde okunmasından sonra güvenoyuna başvurulur. Güvenoyu için görüşmeler programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra başlar ve görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra oylama yapılır. Güvenoyu alan Bakanlar Kuruluna karşı, güven oylamasından sonra üç ay geçmedikçe güvensizlik önergesi verilemez.

(3) Başbakana karşı güvensizlik önergesi, en az dokuz milletvekili tarafından verilebilir. Bir güvensizlik önergesinin reddedilmesi tarihinden üç ay geçmedikçe güvensizlik önergesi verilemez.

Güvensizlik önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı, verilişinden sonraki ikinci birleşimde karara bağlanır. Güvensizlik önergesi üzerine yapılan genel görüşmeler bittikten sonra, aradan bir tam gün geçmedikçe güvensizlik önergesi oylanamaz.

(4) Başbakan gerekli görürse, Bakanlar Kurulunda görüşükten sonra, Cumhuriyet Meclisinden herhangi bir zaman güven isteyebilir. Güven istemi, Cumhuriyet Meclisine bildirilmesinden bir tam gün geçmedikçe görüşülemez ve görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçmedikçe oya konulamaz. Güven istemi, ancak üye tamsayısının salt çoğunluğuyla reddedilebilir.

(5) Bakanlar Kurulu üyelerinin çoğunluğunun otuz günlük bir süre içinde değişmesi halinde, Başbakan tarafından güvenoyuna başvurulur.

(6) Güvenoyu alamayan veya güven istemi reddedilen veya hakkında verilen güvensizlik önergesi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilen Başbakan istifasını Cumhurbaşkanına sunar.

Cumhuriyet Güvenlik Kurulu - Madde 111

(1) Cumhuriyet Güvenlik Kurulu, Cumhurbaşkanının başkanlığında, Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Başbakan, Savunma, İçişleri ve Dışişleri Bakanları ile Silahlı Kuvvetler Komutanı ve Emniyet Genel Müdürü'nden kurulur.

Gündemin özelliğine göre, Kurul toplantılarına diğer ilgili bakan ve kişiler, Başbakan'ın istemi üzerine çağrılıp görüşleri alınabilir. Kurulda sekreterlik görevleri Başbakanlık örgütüncü yürütülür.

(2) Cumhuriyet Güvenlik Kurulu, Devletin ve yurdun güvenlik politikasının saptanması ve uygulanması ile ilgili kararların alınması ve gerekli eşgüdümün sağlanması konusundaki

görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildirir. Kurulun, Devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususunda alınmasını zorunlu gördüğü önlemlere ait kararlar, Bakanlar Kurulunca öncelikle dikkate alınır.

Yurt Savunması ve Silahlı Kuvvetlerin Kuruluşu - Madde 117

- (1) Yurt savunması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetlerince sağlanır.
- (2) Yurdun güvenliğinin sağlanmasından ve silahlı kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, Cumhuriyet Meclisine karşı Bakanlar Kurulu sorumludur.
- (3) Silahlı Kuvvetler Komutanı, savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı adına yerine getirir.
- (4) Silahlı Kuvvetler Komutanı, Savunma Bakanının önerisi ve Bakanlar Kurulunun kararı üzerine, Cumhurbaşkanınca atanır.
- (5) Savunma Bakanlığına bağlı silahlı kuvvetlerin ve bağlı komutanlıkların kuruluşu, görev, yetki ve sorumlulukları yasa ile düzenlenir.

Kamu Görevlileri ve Diğer Kamu Personeli ile İlgili Kurallar - Madde 121

- (1) Kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri yasa ile düzenlenir.
- (2) Kamu görevlilerinin atanmalarını, onaylanmalarını, sürekli ve emeklilik hakkı kazandıran kadrolara yerleştirilmelerini, terfilerini, nakillerini, emekliye sevklerini, uyarma ve kınama cezasını gerektiren disiplin işlemleri dışında, azil ve görevden uzaklaştırma dahil diğer tüm disiplin işlemlerini yapmak üzere tarafsız ve bağımsız organ veya organlar kurulur. Bu organ veya organların kuruluş ve işleyişi, belirli kamu görevlileri kesimi için, hizmet özellikleri gözetilerek ayrı düzenlemeler yapılmasına olanak tanıyacak biçimde, yasa ile düzenlenir. Yargıçlar, savcılar, silahlı kuvvetler mensupları ve polis mensupları hakkındaki kurallar ile Anayasanın bu konudaki diğer kuralları saklıdır.
- (3) Diğer kamu personelinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri, bu personelin bağlı oldukları kurumlarca yürütülen hizmetlerin özelliklerine göre yasalarla düzenlenir.
- (4) Kamu görevlileri ile diğer kamu personeli hakkında yapılacak disiplin kovuşturmalarında isnat olunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve savunma için belli bir süre tanınması gereklidir. Bu ilkelere uyulmadıkça, disiplin cezası verilemez ve disiplin kararları yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz. Yargıçlar ve savcılar hakkında bu Anayasanın kuralları saklıdır.

(5) Üst kademe yöneticiliği yapan kamu görevlileri, ilgili Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın imzalarını taşıyan üçlü kararname ile atanırlar. Bu konudaki kurallar yasa ile düzenlenir.

(6) Cumhuriyet Meclisi seçim gününün Resmi Gazete'de ilanından başlayarak, seçim sonrasında yeni Bakanlar Kurulunun göreve başlayacağı güne kadar, kamu hizmetlerinde, kamu kuruluşlarında ve kamu iktisadi teşebbüslerinde, işçi dışında atama yapılamaz; terfi, nakil ve barem ayarlamaları tamamen durdurulur.

Bu kuralların nasıl ve hangi koşullarla uygulanacağı yasa ile düzenlenir.

Tabii Afet ve Ağır Ekonomik Bunalım Nedeniyle Olağanüstü Durum İlanı - Madde 124

Tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi üç ayı geçmemek üzere, olağanüstü durum ilan edebilir.

Şiddet Olaylarının Yaygınlaşması ve Kamu Düzeninin Ciddi Şekilde Bozulması Nedenleriyle

Olağanüstü Durum İlanı - Madde 125

Anayasa ile kurulan özgür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması hallerinde, Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Cumhuriyet Güvenlik Kurulu'nunda görüşünü aldıktan sonra, yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi üç ayı geçmemek üzere, olağanüstü durum ilan edebilir.

Sıkıyönetim, Seferberlik ve Savaş Hali - Madde 127

(1) Anayasanın tanıdığı özgür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik veya olağanüstü durum ilanını gerektiren hallerden daha vahim şiddet hareketlerinin yaygınlaşması veya savaş hali, savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, ayaklanma olması veya yurda veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışmanın veya ülkenin ve halkın bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması nedenleriyle, Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Cumhuriyet Güvenlik Kurulu'nun da görüşünü aldıktan sonra, süresi üç ayı geçmemek üzere, yurdun bir veya birden fazla bölgesinde

veya bütününde sıkıyönetim ilan edebilir. Bu karar, derhal Resmi Gazete'de yayımlanır ve derhal Cumhuriyet Meclisi'nin onayına sunulur. Cumhuriyet Meclisi toplantı halinde değilse derhal toplantıya çağrılır. Cumhuriyet Meclisi, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile sıkıyönetim kararını değiştirebilir, gerekli gördüğü takdirde sıkıyönetim süresini uzatabilir, kısaltabilir veya sıkıyönetimi kaldırabilir.

(2) Sıkıyönetim her defasında iki ayı geçmemek üzere uzatılması, Cumhuriyet Meclisi'nin kararına bağlıdır. Savaş hallerinde bu süre aranmaz.

(3) Sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde, hangi kuralların uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği, Yönetim ile olan ilişkiler, özgürlüklerin nasıl kısıtlanacağı veya durdurulacağı ve savaş veya savaşı gerektirecek bir durum başgöstermesi halinde yurttaşlar için getirilecek yükümlülükler yasa ile düzenlenir. Ancak, savaş hali dışında sıkıyönetim ilanında, sıkıyönetimi gerektiren nedenlerin giderilmesi ile sınırlı olmak koşuluyla, sıkıyönetim süresince yürürlüğü kısmen veya tamamen durdurulan Anayasa maddeleri açıkça gösterilir ve böyle bir sıkıyönetim ilanında, sadece Anayasanın 126. maddesinin (2). fıkrasında belirtilen maddelerin yürürlüğü durdurulabilir.

Olağanüstü Durum ve Sıkıyönetim Süresince Yasa Gücünde Kararname Çıkarma Yetkisi - Madde 128

(1) Olağanüstü durum ve sıkıyönetim süresince, Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü durumun veya sıkıyönetimin gerekli kıldığı konularda, yasa gücünde kararname çıkarabilir. Bu kararnameler, Resmi Gazete'de yayımlanır ve derhal Cumhuriyet Meclisi'nin onayına sunulur. Bu kararnameler, Cumhuriyet Meclisinin üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile reddedilmedikçe, olağanüstü durum ve sıkıyönetim süresince yürürlükte kalır.

(2) Bu şekilde sunulan yasa gücünde kararnameler hakkında 112. maddenin (2). ve (3). fıkra kuralları da uygulanır.

Yüksek Adliye Kurulu - Madde 141

(1) Yüksek Adliye Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

- (a) Yüksek Mahkeme'nin Başkan ve Yargıçları;
- (b) Cumhurbaşkanı'nın atayacağı bir üye;
- (c) Cumhuriyet Meclisi'nin atayacağı bir üye;
- (ç) Cumhuriyet Başsavcısı; ve
- (d) Barolar Birliği'nin seçeceği bir üye.

Yukarıdaki (b), (c) ve (d) bendlerinde belirtilen üyelerin görev süresi üç yıldır; süresi biten üye yeniden seçilebilir.

(2) Yüksek Adliye Kurulu'nun Başkanı, Yüksek Mahkeme Başkanı'dır; Kurul kararlarının yerine getirilmesini sağlar.

(3) Yüksek Adliye Kurulu;

(a) Yargının genel işleyişi, düzenli çalışması, yargıçların ve mahkemelere bağlı kamu görevlilerinin görevlerine devamları, işlerin verimli bir biçimde yürütülmesi, yargıçların yetiştirmeleri ve mesleğin vakar ve onurunu korumaları yönünde gerekli önlemleri alır; ve

(b) Her takvim yılı sonunda yargı işlerinin durumu ve bunların yürütülmesinde aksaklık veya varsa nedenleri hakkında Cumhurbaşkanı'na, Cumhuriyet Meclisi'ne ve Bakanlar Kurulu'na rapor verir ve alınmasını gerekli gördüğü önlemler hakkında tavsiyelerde bulunur.

(4) Bu Anayasa'nın 138. madde kuralları saklı kalmak koşuluyla, yargıçların atanmaları, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin veya görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, görevlerine son verilmesi ve disiplin konuları hakkında karar verme yetkisi Yüksek Adliye Kurulu'nundur.

(5) Yüksek Adliye Kurulunun görev, yetki ve çalışma usulleri yasa ile düzenlenir.

(6) Yüksek Mahkeme Başkan ve yargıçlarının atanmaları Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.